

Perspektiver på Reformkommissionens anbefalinger

Reformkommissionen anbefaler i sin udgivelse "Nye reformveje 2" fra maj 2023 nogle forandringer på bl.a. området med ungdomsuddannelse, folkeskole og overgangen mellem dem.

Børne- og Kulturchefforeningen er en forening af kommunale chefer på børn, unge og kulturområdet, og foreningens Ugenetværk kommer her med perspektiver på det udspil.

Det er Ugenetværkets udgangspunkt, at der er forskelle mellem de danske kommuner fx store/små, by/land og afstanden til ungdomsuddannelser. Det betyder også, at de samme indsatser ikke nødvendigvis løser udfordringerne for unge i alle kommuner. Det er derfor Ugenetværkets klare anbefaling, at der sættes fokus på delingen af de gode og virksomme indsatser, som kommunerne løbende udvikler, og samtidig sikres frihedsgrader til, at indsatserne og nye tiltag kan tilpasses de lokale kontekster i de enkelte kommuner. Den kommunale forankring skal ikke mindskes, men styrkes.

10. klasse og Højere Praktisk Eksamen (HPX)

Reformkommissionen anbefaler at afskaffe 10. klasse, som vi kender den i dag, og i stedet indføre en ny 2-årig ungdomsuddannelse, HPX (Højere Praktisk Eksamen).

Anbefaling fra Børne- og Kulturchefforeningen

Det er Børne- og Kulturchefforeningens klare anbefaling, at den kommunale 10. klasse bevares og fortsat er en mulighed for alle unge. Børne- og Kulturchefforeningen ser flere interessante perspektiver i tankerne bag HPX, men mener uddannelsen i stedet bør ses i forlængelse af den kommunale 10. klasse eller i tæt sammenhæng med den.

Den kommunale 10.klasse løser mange opgaver

Ønsket om at bevare den kommunale 10. klasse handler ikke alene om den uddannelsesmulighed, der ligger heri for den unge, men skal ses i sammenhæng med den samlede kommunale opgaveløsning for de unge i kommunerne.

I dag ønsker over halvdelen af eleverne i 9. klasse at fortsætte deres skolegang i 10. klasse. Af disse søger ca. 2/3 mod efterskolerne. Generelt kan det siges, at unge med en stærk socioøkonomisk baggrund søger mod 10. klasse på efterskoler, mens unge, der søger den kommunale 10. klasse, i højere grad er præget af mindre faglig selvtillid og en større andel er vurderet ikke-uddannelsesparate.¹

Med andre ord løser den kommunale 10. klasse i dag opgaver, der primært retter sig mod de unge, der ikke går den direkte vej i ungdomsuddannelse eller har mulighed for eller lyst til at vælge et år på en efterskole til fx at fordybe sig i personlige interesser, som det ofte er tilfældet.

¹ https://www.eva.dk/sites/eva/files/2018-09/Valget%20af%2010.%20klasse_final.pdf

Den kommunale 10. klasse er i mange kommuner placeret i regi af den kommunale ungdomsskole eller som en del af kommunale ungecentre eller lign. Det betyder, at den kommunale 10. klasse skal ses i en større helhed, hvor kommunens UU-vejledning, Ungdomsskolens heltidsundervisning og fritidsundervisning også spiller en væsentlig rolle. Ligeledes skal ses i et tæt samarbejde med de socialfaglige områder i kommunen både under og over det 18. år samt beskæftigelsesområdet og de øvrige kommunale ungeindsatser.

I dag bidrager den kommunale 10. klasse med elevmæssig og økonomisk volumen og helt "almindelige" unge ind i en organisatorisk sammenhæng, der ellers ofte retter sig mod mere udsatte målgrupper og unge med forskellige grader af særlige behov. På den måde opnås der i disse unge-miljøer en bredere og stærkere elevdiversitet, der kan modvirke marginalisering og give mulighed for, at den unge kan spejle sig i og indgå i stærke, almene unge-fællesskaber. Sammenhængen bidrager også til økonomiske rammer, der organisatorisk giver flere valgmuligheder for de unge, bedre dækning i forhold til faglige kompetencer og mindre organisatorisk sårbarhed ved økonomiske udsving.

Den kommunale 10. klasse har samtidig en bredere målgruppe end de, der blot har brug for et ekstra år til at modnes, få et fagligt løft og kunne træffe et kvalificeret valg, hvad enten valget er HF, en erhvervsfaglig eller en gymnasial ungdomsuddannelse.

- Det drejer sig fx også om unge fra specialskoler, der ikke er i målgruppen til STU/FGU, og som ikke kommer til at gå direkte videre i en ungdomsuddannelse fra grundskolen, men som måske kan blive klar til beskæftigelse.
- Et andet eksempel kan være unge, der er i periodisk mistrivsel, og har behov for en stærk relation i hverdagen og hvor fremtiden meget vel kan være en gymnasial uddannelse efter en veludført indsats.
- Den kommunale 10. klasse fungerer desuden som et kvalificeret og fleksibelt opsamlingssted for de unge, som i løbet af skoleåret dropper ud af fx efterskole eller ungdomsuddannelse, og som har brug for yderligere afklaring eller faglige kompetencer i forhold til et uddannelsesvalg.

I forhold til de mere praksis- og erhvervsrettede intentioner med reformkommissionens udspil skal det nævnes, at der i de kommunale 10. klasser som hovedregel er tætte samarbejder med de lokale ungdomsuddannelser og det lokale erhvervsliv om både undervisningsforløb, praktikophold og fritidsjobs, hvilket resulterer i en efterfølgende høj overgangsfrekvens til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser. En overgangsfrekvens der ligger langt over den tilsvarende for elever fra 10. klasse på efterskolerne.

Den samlede kommunale organisering på ungeområdet er dermed en helt central faktor i at indfri ambitionerne bag reformudspillet, og denne organisering er typisk centreret omkring et stærkt, kommunalt 10. klassestilbud i et tæt samarbejde erhvervsliv og ungdomsuddannelser.

Opfordring fra Børne- og Kulturchefforeningen

Børne- og Kulturchefforeningen opfordrer derfor til, at drøftelserne om ungdomsuddannelserne, en ny HPX og den kommunale 10. klasse i højere grad kommer til at handle om, hvordan vi kan styrke kommunens opgaveløsning på området og herunder gerne kommunale og kommunalt forankrede supplementer til den ordinære 10. klasse. Sådanne drøftelser kan med fordel tage afsæt i de positive intentioner, der er tænkt med HPX'en om fx ungdomsuddannelsesmiljø, kompetencegivende elementer og tid til afklaring, sammen

med de gode kvaliteter og erfaringer, der i forvejen er med den kommunale 10. klasses kobling til erhvervsuddannelserne, erhvervspraktik, fritidsjob, erhvervsliv og målrettede læringsforløb.

Forberedende grunduddannelse (FGU)

Reformkommissionen peger på, at FGU skal være det naturlige valg for unge, som ikke er parate til at starte deres ungdomsuddannelse, og at FGU er en nøgleaktør til, at flere unge finder vej til uddannelse og job.

Reformkommissionen anbefaler

- at de unge skal have ret til at blive optaget på FGU.
- at kommunerne ikke skal målgruppevurdere de unge til FGU.
- et institutionspolitisk eftersyn af FGU samt
- at lærere på FGU efteruddannes.

Perspektiver fra Børne- og Kulturchefforeningen

Børne- og Kulturchefforeningen bakker op om FGU som en stærk institution og nøgleaktør og som vejen for de unge, som af forskellige årsager ikke er parate til en ungdomsuddannelse. Børne- og Kulturchefforeningen er enige i, at FGU-institutioner skal sikres gode rammer og vilkår i forhold til arbejdet med målgruppen.

Med retskrav til optagelse på FGU udvides den nuværende målgruppe, og i Børne- og Kulturchefforeningen er vi opmærksomme på, at FGU skal sikres kompetencer og vilkår til at løfte en anden målgruppe end i dag. Et frit optag til FGU skal følges op af mere fleksible FGU-forløb og en mere rummelig struktur samt en anden økonomimodel end i dag.

Børne- og Kulturchefforeningen er enige i, at der skal iværksættes efteruddannelsesforløb for lærere på FGU, og at der iværksættes både efteruddannelse eller kompetenceudvikling af de andre faggrupper på FGU, hvis målgruppen bliver udvidet med det frie optag.

Reformkommissionen peger endeligt på, at der i det institutionspolitiske eftersyn skal ses på, hvordan Erhvervsgrunduddannelses (EGU)-sporet fremtidssikres. Børne- og Kulturchefforeningen mener, at dette fokus er helt afgørende for, at FGU sikrer gode uddannelsesforløb for den gruppe af unge, der ønsker en praktisk vej til uddannelse og job.

Overgang til ungdomsuddannelse: Reel garanti til alle unge

I november 2021 udarbejdede Børne- og Kulturchefforeningens Ungenetværk pejlemærker ift. den kommunale ungeindsats, og dem vil vi gerne fremhæve igen i denne sammenhæng.²

I pejlemærkerne har Børne- og Kulturchefforeningen nogle anbefalinger til kommunerne ift. overgang til ungdomsuddannelse. Pejlemærkerne taler også ind i de opmærksomhedspunkter som Reformkommissionen

² <https://bkchefer.dk/landsnetvaerk/unge/>

stiller skarp på, at unge skal have en reel garanti for at de kan udfolde deres potentialer bedst muligt. Nye reformveje 3 fra maj 2023 i anbefaling *1.4 Reel garanti til alle unge*.

For Børne- og Kulturchefforeningen er det afgørende, at sikre gode overgange, fx mellem grundskole og ungdomsuddannelse, hvor der tages hånd om de unges faglige, personlige og sociale udfordringer. Desuden skal der sikres et tæt samarbejde med ungdomsuddannelserne, så de unges overgang hertil lettes, og den unge fastholder tilknytning til og gennemfører uddannelsen.

Her er et forstærket samarbejde og koordinering i KUI'en på tværs af uddannelses-, beskæftigelses, og socialindsatsen med fokus på en sammenhængende indsats for den enkelte unges videre forløb helt afgørende for at de unge udfolder deres potentialer.

Afslutningsvist vil vi altså fremhæve vores indledning: At Børne- og Kulturchefforeningen finder det afgørende, at den kommunale forankring ikke svækkes, men snarere styrkes i dette vigtige arbejde med sikre børn og unges trivsel og veje mellem uddannelsesniveauer.

Vi ser frem til fortsat god dialog om Reformkommissionens anbefalinger

Lone Lollesgaard

Tovholder for Ungenetværket

Uddannelses- og Arbejdsmarkedschef i Vesthimmerlands Kommune

Rasmus Byskov-Nielsen

Formand for Børne- og Kulturchefforeningen

Vicekommunaldirektør i Ikast-Brande Kommune